

Het gevecht van een
Pakistaans meisje
voor gerechtigheid

Dauwblauw

Rosanne Hawke

Rosanne Hawke

Pauwblauw

Roman

Vertaald door Marijne Thomas

Uitgeverij Voorhoeve – Utrecht, 2016
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht
www.kok.nl
www.puurvandaag.nl

Oorspronkelijk verschenen onder de titel *The Truth About Peacock Blue*
bij Allen & Unwin, Sydney, Australië
© Rosanne Hawke, 2015

De Bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan de NBV, © 2004.

Vertaling Marijne Thomas
Omslagontwerp Mark Hesseling
Vormgeving binnenwerk ZetSpiegel, Best
ISBN 978 90 297 2486 9
ISBN e-book 978 90 297 2487 6
NUR 302

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

Voor Asia Bibi

en al die anderen die vals zijn beschuldigd

*We moeten de eindige teleurstellingen accepteren,
maar nooit onze oneindige hoop verliezen.*

Martin Luther King, Jr.

Hoop betekent te blijven hopen wanneer alles hopeloos lijkt.

Gilbert K. Chesterton (1874-1936)

*Niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten
en nederig de weg te gaan van je God.*

Micha 6 vers 8

1

De nacht waarin Ijaz stierf, droomde ik niet eens van hem. Ik dacht dat ik het wel zou merken, maar die ochtend werd ik gewekt door het huilen van mijn moeder. Ijaz was in zijn slaap gestorven. Sommige mensen zeggen dat dat de beste manier is, maar hij was pas vijftien.

De begrafenis herinner ik me als een zwijgende zwart-witfilm. Iedereen uit het dorp kwam opdraven en 's avonds arriveerden ook de eerste familieleden. In huis huilde *ammi* boven de kist; ik zag haar openhangende mond, zag hoe haar schouders schokten, maar ik kon haar niet troosten. Ze trok zelfs het deksel van de kist terwijl iedereen het zag en drukte haar zoon tegen haar borst, hem ondertussen op zijn rug kloppend en heen en weer wiegend.

Ik wilde *Word wakker, Ijaz!* roepen. In gedachten schudde ook ik hem heen en weer, maar ik was ver weg, keek vanaf een hoge wolk toe. Misschien werd het leven morgen weer normaal en kon ik naar de aarde terugkeren om weer iets te voelen.

Ijaz en ik hadden een heel goede band. Vanwege zijn longproblemen moest hij vaak binnen blijven en aangezien *abba* kleermaker was, leerde die hem *salwar kameez* te naaien, de flodderbroek en tuniek die iedereen hier draagt. Vervolgens versierde

ik de halsopening en de mouwen met borduurwerk. Onze oma *dadi-ji* had mij de *phulkari*-ontwerpen geleerd, in een simpele satijnsteek, hoewel ze eigenlijk niet goed genoeg meer zag om nog kleding te kunnen borduren. Ik genoot van de manier waarop je met gekleurde draad een complete bloementuin op een kameez kon toveren.

We waren een goed team, Ijaz en ik. Zelfs in de kerk, waar hij de *tabla* – een handtrommel – bespeelde, samen met onze neef Sammy, terwijl ik zong. Waarom kon hij niet blijven leven? Het was voor God toch helemaal niet zo'n moeite geweest om zijn longen te repareren?

Onze familie, die verder in het zuiden van Pakistan woonde, kwam met de bus over voor de begrafenis: onze neef Barakat, met wie Ijaz op Facebook contact had, en zijn twee zussen. Ijaz en ik hadden hen voor het eerst bij een grote overstroming leren kennen toen ik tien was. Onze lemen huizen waren niet bestand gebleken tegen een kolkende rivier en het hele dorp moest worden herbouwd. Oom Yusef uit Australië kwam helpen, ook al had hij helemaal geen verstand van bouwen. Hij betaalde ook het cement, zodat de school en de kerk stevig – *pukka* – zouden uitvallen en nooit meer door een overstroming konden worden weggespoeld.

Ik volgde de stoet naar de kerk; Sammy en Barakat droegen samen met abba en mijn ooms Ijaz' kist. In de kerk volgden gebeden over de zekerheid van een eeuwig leven. We wisten allemaal waar Ijaz nu was, maar dat maakte zijn heengaan niet gemakkelijker. Later, bij het kerkhof, kwamen kolonel Rafique en mevrouw Rafique, de mensen voor wie ammi werkte, ook; ze stonden naast *dadi-ji* alsof ook zij Ijaz' grootouders waren. Sammy stond naast mij. Hij knuffelde me niet, hield niet mijn hand vast, zoals Ijaz zou hebben gedaan – daarvoor waren we nu te oud, want Sammy was mijn neef en in onze cultuur mogen neven en nichten trouwen. Barakat was waarschijnlijk meer het type dat mijn ouders zouden overwegen als ze mijn huwelijk

arrangeerden, maar Sammy? Nee, die was eerder als een grote broer voor me.

Er kwamen heel veel vrienden van Ijaz; ik sprak echter nauwelijks met iemand, hoopte dat iedereen gauw weg zou gaan. Voortdurend depte ik met een zakdoekje mijn ogen achter mijn brillen-glazen.

Mijn dierbaarste nichtje Hadassah was weg, en nu mijn andere nichtjes mijn moeder hielpen met het serveren van het eten, voelde ik me moederziel alleen.

Oom Yusef, tante Noori en Maryam hadden maar ternauwernood een vlucht uit Australië kunnen boeken, dus die kwamen pas een paar dagen na de begrafenis. Toen ik Maryam voor het eerst ons huis in zag komen, stortte ik me in haar armen en begon te snikken. Ze was ouder dan ik en zoveel zelfverzekerder en mooier, in haar salwar kameez waaraan je duidelijk kon zien dat hij in Australië gemaakt was.

‘Wat ben ik blij dat jullie er zijn.’

‘Ik vind het zo erg voor jullie, Aster,’ zei ze.

Ik knikte en kon mijn tranen niet tegenhouden. Ammi huilde ook, op de schouder van tante Noori.

Die middag maakten Maryam en ik een wandeling langs het kanaal om onze buffel Gudiya naar huis te halen.

‘Er is nog nooit iemand gestorven die me zo na was, niet sinds *dada-ji*, mijn grootvader van vaders kant, toen ik nog klein was. Ik kan me niet voorstellen wat je nu voelt, hoe ik je kan helpen...’ Haar stem stierf weg.

‘Het is fijn dat jullie er zijn, dat helpt.’ Ik keek haar aan. ‘Dadi-ji vertelde me vanochtend een verhaal. Wist jij dat ze een broer had die is omgekomen toen Brits-Indië is opgedeeld in India en Pakistan?’

Maryam schudde het hoofd.

‘Ze heeft dat nooit kunnen verwerken.’

‘Nooit?’

‘Nee, maar ze zei dat ze eromheen genas, zoals een wond, en

dat ze hem nog altijd in haar hart draagt.’ Ik zuchtte en knipperde mijn tranen weg. ‘Bij Ijaz is dat ook zo, die draag ik ook in mijn hart.’

Ik perste mijn lippen op elkaar zodat ze niet zo trilden en Maryam pakte mijn hand. Zonder iets te zeggen liepen we verder tot we het kanaal zagen liggen. Daar ploegde Gudiya onder haar juk de grond rond de bron om, onwetend van de aardbeving die zich in ons leven had voltrokken.

‘Heb je nog iets van Hadassah gehoord?’ vroeg Maryam op eens. Hadassah was afgelopen jaar uit het dorp weggetrokken.

Ik schudde mijn hoofd. ‘Hier is het gebeurd.’ Ik wees naar een tarweveld. ‘Een paar maanden later is ze weggegaan om een opleiding tot coupeuse te gaan volgen.’

Hadassah was weggegaan zonder afscheid te nemen, net als Ijaz. Ik schaamde me voor die gedachte – hoe had Ijaz ook afscheid moeten nemen? Misschien had Hadassah het ook wel niet gekund.

2

Die ene ochtend, een jaar geleden, was genoeg geweest om mijn wereldbeeld op zijn kop te zetten, om opeens het gevaar te zien dat ons dagelijks omgaf. Ik was nog geen dertien en dacht dat het leven uit liedjes en cricket bestond. Ik had dadi-ji gewekt zodat ze kon beginnen aan de *chapati*'s. Vervolgens had ik het aardewerken watervat op mijn hoofd gezet om naar het kanaal te lopen, net als dadi-ji al die jaren daarvoor had gedaan.

Ik hield van ons dorp, met zijn dorpsplein, lemen huisjes en hoge muren, en ik genoot van mijn wandeling zo vroeg in de ochtend als ik water ging halen. Het was een goed moment om na te denken, omdat ik dan niet op mijn kleine neefje hoefde te passen of klusjes moest doen voor ammi. De volwassenen zouden weldra op de velden aan het werk gaan voor de landheer, en na het ontbijt zou ik met Hadassah naar de dorpschool gaan. Maar nu was alles nog stil.

Ik passeerde de plek waar Hadassah, Sammy en ik gisteravond cricket hadden gespeeld. Ijaz had ook meegedaan, maar die werd al snel moe. Zijn ademhaling klonk raar als hij zich inspande.

‘Hé, pieper,’ had Sammy geroepen, ‘waarom sla je niet? Dan ren ik wel voor je.’

We vormden met ons vieren een vast clubje, hoewel Ijaz en Sammy al in een dorp verderop naar de middelbare school gingen.

We hadden geruzied over het olievat. Ik mocht werpen, Ijaz raakte de tennisbal en Sammy lobde hem naar mij. Het ding kwam recht op me af. Ik had geleerd bij het vangen mijn armen mee te bewegen zodat mijn handen geen pijn deden, en ik gooide de bal hard tegen het olievat. Raak!

‘Uit!’ riep ik, mijn vinger triomfantelijk in de lucht zoals ze op tv altijd deden.

‘Nee, nee,’ protesteerde Ijaz, ‘als dat vat de juiste hoogte had gehad, dan was ik nu niet uit.’

Sammy grijsde van oor tot oor. Hij redde me, hoewel ik dat niet nodig had.

‘Dan moet je een kleinere wicket zoeken, *bhai!*’ Hij noemde Ijaz altijd ‘broer’, hoewel ze eigenlijk neven waren. Sammy deed alles voor me, zoals snoepjes kopen in de dorpswinkel en mij dan de helft geven. Het huis van Sammy’s familie stond dicht bij het onze en we deelden een gezamenlijke binnenplaats, en kippen en geiten en Gudiya de buffel. We kookten zelfs gezamenlijk.

Gudiya was al geblinddoekt en draaide haar rondjes. We noemden haar Gudiya vanwege haar grote bruine ogen en donkere wimpers, als die van een pop. Er stroomde water het kanaal in, maar er was niemand te zien. Wie had haar aan het werk gezet?

Toen ik mijn watervat in het kanaal liet zakken om het te vullen, hoorde ik een gil. Ik liet het vat vallen en haastte me in de richting van het geluid, dat van de rand van het tarweveld kwam. Daar zag ik Hadassah op de grond liggen. Ze worstelde met een jongen die veel groter was dan zij en die haar armen boven haar hoofd vasthield. Een andere jongen stond met zijn rug naar me toe. Hij zei tegen Hadassah dat ze haar mond moest houden, anders zou hij haar gezicht met een mes bewerken. De eerste jongen zag me opeens staan.

‘Ha, daar is er nog een. We hebben geluk vandaag!’

Ik zit alleen in een cel. Geen wc, geen water, de vloer ruikt naar geitenpoep en het eten naar vis die in de zomer met de trein uit Karachi is aangevoerd.

Alles verandert voor de dertienjarige Aster in de nacht dat haar broer overlijdt. Nu is zij de enige hoop voor haar familie. In plaats van haar uit te huwelijken, sturen haar ouders haar naar de middelbare school waar haar broer naartoe ging.

Aster is blij met deze onverwachte kans op een opleiding en carrière, maar ontdekt al snel dat de moslamschool een wrede plek is voor een christen. Op een dag beschuldigt een lerares haar ervan met opzet een spelfout te maken die de heilige profeet beledigt. Te midden van een woedende menigte wordt Aster naar de gevangenis gebracht, in afwachting van een proces.

Rosanne Hawke werkte jarenlang als hulpverlener en lerares in Pakistan en het Midden-Oosten. Ze baseerde *Pauwblauw* op het leven van de Pakistaanse Asia Bibi, die ter dood veroordeeld is voor blasfemie en ondanks veel internationale aandacht nog steeds vastzit.

ISBN 978 90 297 2486 9

9 789029 724869